

INTERNACIA LERNEJA ESPERANTO-REVUO

SUB AÜSPICIO DE ILEI

APRILIO 1975

2-A JARO N-ro 3 (6)

Memore al la 30-a dat'reveno de la 9-a de majo 1945, kiam finiĝis
la barbara¹ dua mond'milito en Eŭropo, kiu kaŭzis la morton de milio-
noj da sen-kulpaj homoj.

Robert Rojdestvenskij

REKVIEMO²

Fragmentoj

Nigra ŝtono,
nigra ŝtono,
ĉu vi mutas³,
nigra ŝtono ?

Ĉu vi iam volis tion ?
Ĉu vi revis iĝi plato
por la tombo de l' soldato,
de l' soldato ne-konato ?

Nigra ŝtono.

Ĉu vi mutas,
nigra ŝtono ?...

Ĉu vi kulpas, ke la fratoj
kaj la patroj en la tero
dormas pro la sorto-batoj,
dormas longe la soldatoj.
Sen-nomuloj,
nekonatoj...

Aŭskultu !

Parolas ni.

Mortintoj⁴.

Ni.

Aŭskultu !

Parolas ni.

El tie.

El neni'.

Aŭskultu !

Ni forgesis aromon⁵ de l' flor'.
Kiel flustras⁶ hodiaŭ acer?⁷?

Kuris for
nia ter' el memor'.
Kia iĝis, en nuno, la ter' ?

Ni forgesis pri l' herb' kaj la bero,
ne pašados ni plu
sur la tero.

Tamen estas terura –
pli terura ol mort' –
sci'ke l' birdoj plu kantas
sen ni !

Ke l' merizojoj⁹ dis-floras
sen ni !

Ke la nub' super tero,
kaj sur ter' la rivero
ĉiam kuras al foro,
sen ni !

Viv'ne haltas sur voj',
estas ĝi via sort',
La komuna por ĉiuj ni-sort'...

Memoru !

Tra jar'cent',
tra tempo-monto,
pri l' soldat'
ne-re-venonto,
memoru !

Pri la hom'
ne plu kantonta,
la gefilojn,
per rakonto,

memorigu !
La memor'
ĉe l' nep' ne ĉesu,
eĉ pranepoj
ne forgesu !

La militon neniiugu
kaj malbenu⁸,
hom' de l' tero !
Portu l' revon tra la jaroj,
kaj plenigu ĝin per vivo !
Sed pri l' hom' nerevenonta –
mi petegas vin – memoru !

El la rusa tradukis

Romano Grinšpan

1. malhoma, besta / 2. malĝoja kanto pri mort-intoj / 3. silentas / 4. tiuj, kiuj mortis / 5. agrabla odoro / 6. parolas apenaŭ audioble / 7. arbo'speco / 8. beni: voki al Dio, por bon-vola inter-veno / 9. acid'erizoj.

PROVERBOJ

Kiu mensogis¹ per unu vorto,
ne trovos kredon ĝis la morto.

Nenia peketo² restas longe sek-reto.

Hodiaŭ forto, morgaŭ morto.

Kiu semas venton, rikoltas³ fulmo-tondon⁴.

Fiereco⁵ venas antaŭ la falo.

Plej danĝera malsano estas
manko de saĝo.

1. diris malveron / 2. kulpo, eraro / 3. kolektas fruktojn / 4. cieľa bruo kun fulmoj / 5. tro granda mem-fido.

Sur la titol'paĝo: japana parko

Laŭ tradicio¹, la unua jaŭdo post la 18-a de aprilo (tio estas: inter la 19-a kaj 25-a de aprilo), estis kaj ankoraŭ estas nomata² *la unua somer'tago* en Islando. Tiu ĉi tago estas ĝenerala ferio³-tago en tiu norda lando; sed, antaŭ ĉio, ĝi estas la tago de la infanoj, kiuj, per gajaj procesioj⁴ kaj diversaj amuzajoj, pri-festas la venkon de la somero kaj de la lumo super la vintro kaj mallumo.

En la sekвanta soneto⁵, mi provas esprimi la atmosferon⁶ de tiu aparta islanda festo-tago, sam'tempe memorante pri mia unua infano, kiu nun estas 20-jara, sed kiun mi sia-tempe kondukis per la mano, en tia festa procesio, antaŭ multaj jaroj.

Baldur Ragnarsson

LA UNUA SOMERTAGO 1974

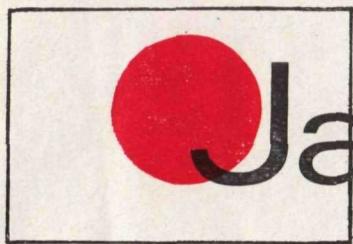
*L' unua somertago, Aprilo dudek-kvina,
foj'foje malvarmeta, kun flirtaj⁷ neĝo-eroj,
sed ofte ankaŭ brila de suno ter'patrina
kaj floroj ek-burĝonaj⁸ post vintraj frost'suferoj;*

*sub flagoj alt'levitaj en kor'jubil⁹, sen-tima,
la stratojn tra-pa ante, kun kantoj de esperoj,
la infanar' islanda, al tago vintro-fina,
ek-levas siajn sentojn en  iuj ek-someroj.*

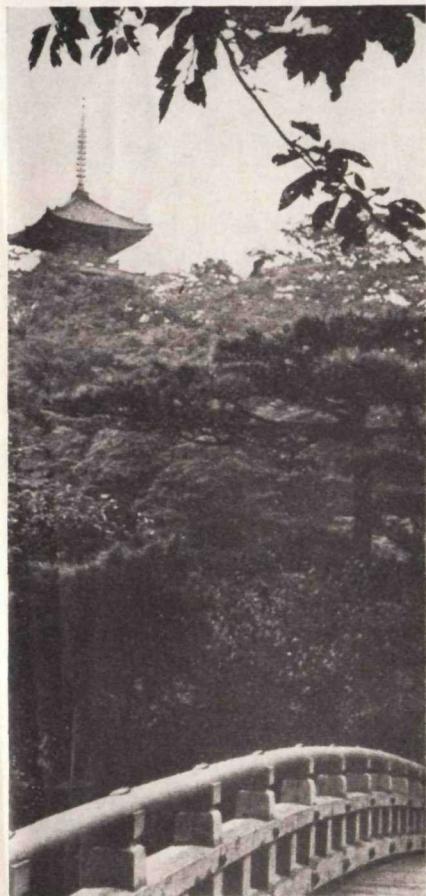
*Somer'! Mi vin salutas en tia akompan¹⁰,
en mezo de la bunta¹¹,  oj'plena procesio,
kun vi, geknaboj miaj ok-jaraj,  e la man';*

*kaj mia penso vagas¹² al blua diafan¹³
de tia tago fora, de sama tradicio,
sed kun alia mano en mia — via man' . . .*

1. kutimo de popolo/ 2. kion oni nomas/ 3. liber'tempo/ 4. pli-malpli bon'orda mar ado de homoj, kun la sama celo/ 5. poemo a  versajo el 14 versoj kun certa ordo de vers'finaj kun-sonoj/ 6.  i tie: humoro de la festantoj/ 7. mal-peze fluganta/ 8. estantaj anta  ek-floro/ 9.  o(j)e(g)o/ 10. kun-irado/ 11. mult'kolora/ 12. iradas foren/ 13. tra-laso de lumo.

MALNOVA KAJ NOVA LANDO NEKONATA¹ KAJ KONATA LANDO

Maljunaj avoj kaj avinoj kredas, ke iu dio faris insularon en la Orienta maro, kaj ke liaj pra-nepoj venis malsupren al ĝi, antaŭ ne-kalkuleblaj jar'miloj. Kaj ke poste, antaŭ 2600 jaroj, la filo de la ĉef'dio fondis Japanion; ke li *mem* fariĝis ĝia tenno (tio estas: ĝia reĝo), kiun sekvis liaj filoj, nepoj, parencoj; kaj ke la *nuna* tenno estas la 124-a en la vico.

Tamen, en la lernejo, nun-tempo la geknaboj lernas de siaj instruistoj, ke la arko-forma insularo iam apartiĝis dis-de la Azia kontinento, pro trans-movo de la ter'fundo, en pra-historia tempo; kaj ke unu tri-ono de la japana popolo venis el nordo, alia triono venis el sudo, kaj la tria triono estis indiĝenoj². Tio estas kredetbla. Per tio, oni povas klarigi, ke, en mia patrio, mult'specaj kulturoj harmonie³ kun-ekzistas.

La itala vojaĝisto *Marco* (:mar-ko) *Polo* (1254—1323) raportis, en sia verko, ke Japanio estas lando abunda⁴ je oro. Sed tio estis nur

Monto Fuji

lia imago kaj supozo⁵. Japanio estas ordinara lando kun ordinaraj loĝantoj.

Japanio konsistas el kvar ĉefaj insuloj (*Hokkaido, Honsu, Sikoku, Kjušu*) kaj el multaj insuletoj. La lando estas 369 560 km² (= kvadratajn kilometrojn) vasta.

Iuj opinias, ke Japanio formiĝis el vulkanoj⁶ en la fundo de la maro. Ĉu pro *tio*, ĉu pro io *alia*, Japanio havas multajn vulkanojn. Monto *Fuji* estas belega vulkano kaj la simbolo⁷ de mia lando.

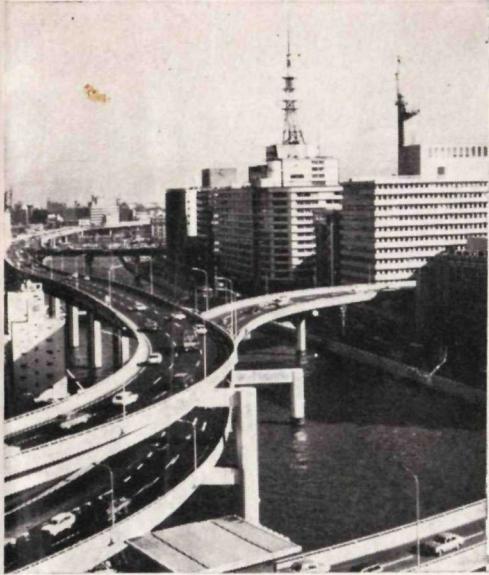
Japanio estas longa je 3300 km, kaj etendiĝas⁸ de nord'oriento al sud'okcidento, de la frosta ter'zono ĝis la varmega terzono; sekve, abunde kreskas kaj vivas, ĉe ni, diversaj floroj kaj fruktoj, kune kun insektoj, birdoj kaj aliaj bestoj. La ĉerizo-floro estas nia nacia floro, kaj la papilio *kuroageha* estas nia nacia papilio.

La nombro de la loĝantoj nun estas pli ol 100 milionoj; la loĝateco¹⁰ estas, do, pli ol iom densa: 286 homoj sur ĉiu km²!

Tokio estas la ĉef'urbo kun 10 milionoj da loĝantoj. Gi akceptis la Olimpikon¹¹ en la jaro 1964, kaj la 50-an Universalan¹² Kongreson de Esperanto. En 1972, la Vintra Olimpiko estis en *Sapporo*.

Antaŭ ĉirkaŭ 100 jaroj, oni modernigis, ĉe ni, la tutan vivon. Multaj homoj vojaĝas, nuntempe, el Japanio kaj al Japanio. Oni aranĝas ĉiu-specajn sportajn mat-kojn¹³ naciajn kaj internaciajn: flugo-pilko, gimnastiko¹⁴, judo¹⁵ kaj aliaj. Niaj mekanikaj¹⁶ varoj, ekzemple fotiloj, radio-aparatoj, televidiloj, horloĝoj, aŭtomobiloj k.t.p., estas bonegaj kaj malmultekostaj. .

En niaj lernejoj, oni instruas

Osaka

Geedziĝo

ciujn geknabojn sen-page. Ekzistas multaj universitatoj.

Japanoj uzas literojn tri-spezaj: rekta-linia *katakana*, kurba-linia *hirakana*, kaj ĉin'devena *kanzi*. Ili estas tute malsimilaj al la Eŭropaj literoj. Kun ali'landanoj ni komunikigas¹⁷ ĉefe en la angla lingvo; sed, por egaleco, ni multe bezonus Esperanton.

La japanaj virinoj portas, ĉe festoj, ĉarman veston: *kimono*.

En la jaro 1945, du japanaj ur-

boj estis detruitaj¹⁸ per atom'bomboj. De post tiam, japanoj faras ĉion eblan, por for-igi nukleajn armilojn el la mondo.

La mon'uno de Japanio estas: *eno*. Afranko de bild'karto ĝis Hungario, kostas 30 enojn per ŝipa poŝto, kaj 55 enojn per aeropoŝto.

Skribu al mi, karaj legantoj de Juna Amiko! Mi nepre respondos per bela japana bildkarto.

S-ro Okumura-Rinzo (Japanio)

1. tio, kion oni ne konas/ 2. pra-logantoj de iu lando/ 3. en agrabla unueco/
4. tre riĉa je io/ 5. opinio sen pruvo/ 6. fajro-monto/ 7. io videbla, kio vekas en ĉiu homo la saman penson kaj senton/ 8. okupas longan spacon/
9. insekto kun kvar mult'koloraj flugiloj/ 10. rilato inter la ter'spacoj kaj nombro de la logantoj/ 11. internacia sport'aranĝo en multaj sport'branĉoj post ĉiu 4-a jaro/ 12. tut'monda/ 13. sporta konkurs/o/ 14. arto pri belaj korpaĵoj ekzercoj/ 15. japana lukto, tio estas korpo-batalo inter du personoj/ 16. rilataj al mašinoj kaj aparatoj/ 17. interrilatas/ 18. kiujn oni nenigis.

ĈU MURDISTO¹?

ANEKDOTO²

Iu homo tre rapide kuris preter Sokrato, la fama greka saĝulo. Armita³ policisto persekutis⁴ la kuranton.

„Haltigu lin! Haltigu lin!” kriis la policisto.

Sed Sokrato ne faris tion.

„Cu vi estas surda⁵?” demandis la armita viro. „Kial vi ne baris la vojon al la murdisto?”

„Murdisto? Kio estas tio?” demandis Sokrato sia-flanke.

„Kia demando! Murdisto estas homo, kiu mortigas”, klarigis la viro.

„Ha, do: buĉisto⁶”, diris Sokrato.

„Malsagulo! Murdisto estas homo, kiu mortigas ne beston, sed homon”, plu-klarigis la alia.

„Ho tiel . . . ! Do: soldato”, daŭrigis Sokrato.

„Stulta⁷ kapo!” ekkriis la policisto. „Tio estas viro, kiu mortigas homon dum paco!”

„Ej, nun mi komprendas. Vi parolas pri ekzekutisto⁸”

„Azeno⁹! — Homo, kiu mortigas homon en ties domo!”

„Ho, nun mi estas certa. Tio estas kuracisto!” fine diris Sokrato.

Tiam la armito, blasfemante¹⁰, kuregis plu.

1. homo, kiu mortigas homojn por ricevi monon aŭ pro malamo/ 2. pli-malpli kredebla rakonto pri fama persono/ 3. kiu portas batalilon/ 4. ĉasis homon por kapti kaj puni/ 5. kiu ne povas audi/ 6. homo, kiu mortigas bestojn kaj pretigas viandon/ 7. malsaga/ 8. homo, kiu mortigas homon post decido de jugistoj/ 9. long'orela ŝarg'besto; besto de malsageco/ 10. dirante fi-vortojn.

Vortoj, kiuj de-venas de propriaj nomoj

En Esperanto, ekzistas amaso da vortoj, en kiuj kaŝigas la nomo de persono, de lando aŭ de urbo. Tio havas, kompreneble, historiajn kaŭzojn.

La sekvaj ekzemploj estas nur malgranda kolekto el la granda provizo¹ da tiaj vortoj.

AKADEMIO: La placo, sur kiu Platono instruis siajn lernantojn, havis la nomon „Akademio”, laŭ la antikva² heroo *Akademos*.

CARO: La nomo de la politikisto Caius Julius *Caesar* en la antikva Romo trans-formiĝis, en diversaj lingvoj, al *car*, *Kaiser* kaj aliaj. Cetere, *Caesar* estis nur lia kromnomo, kaj ĝi signifas „kalvulo”.

DRAKONA: La Atena lego-donanto *Drakon*, en 621 antaŭ Kristo, en-kondukis legaron, pri kiu oni diris, ke ĝi estis „skribita per sango”.

NIKOTINO: La franca diplomato³ Jean Nicot (:jan nico) kunportis en 1560 tabakon el Portugalio al Parizo, kaj li rekomendis⁵ ĝin kiel kuracilon.

PERSIKO: La hejm'lando de tiu bon'gusta frukto estas *Persio*.

Fine, jen du vortoj, kiuj formiĝis en nia lingvo:

ESPERANTO: La pseŭdo-nomo⁶ de doktoro *L. L. Zamenhof*.

KABEI: *Kabe* (de Kazimierz Bein), fama verkisto kaj tradukisto en la unuaj tempoj de Esperanto. Li subite for-lasis nian lin-gvon, kaj re-venis al ĝi nur en la lastaj jaroj de sia vivo. De tiam, kiam talenta⁷ homo fariĝas malaktiva⁸, oni diras: li/ſi kabeis.

1. kolekto da uzeblaj varoj; ĉi tie: da vortoj/
2. pra-tempa/ 3. viro sen kap'hararo/ 4. ŝtata politikisto en ekster-lando/ 5. proponis uzi/ 6. kaſ'nomo/ 7. saĝa kaj sperta/ 8. ne-laborema, ne-produktema.

ŜERCAJ

lingvaj demandoj

1. El kiom da eroj kon-sistas eraro?
2. Kie oni trovas mar-on el roso¹?
3. Kio estas ĉe la post-aĵo de ĉiu blankulo?
4. Unu kato miaŭas², du katoj foje ne miaŭas. Kial?
5. La tuto estas birdo, la du-ono — kresk-aĵo, kaj ili ambaŭ vivas ĉe lago. Kio estas tio?
6. Kiam pere de homo venas lia propra morto?

1. matena akvero sur herbo/ 2. blekas kiel kato.

SOLVOJ

1. EL neniom, car eraro
2. En best'gardeño; te-to.
3. Kulo (blankulo).
4. Car duukatoj estas monno.
5. Pelekano.
6. Kiam la akcento en „perē” trans-iras al la lasta silabo: *perē* de „perē”

MULTAJN AGRABLAJN AVENTUROJN DUM LA SOMERO!!!

LA RUBRIKON¹ GVIDAS:
Josef Chvosta (:hvosta)
 Engelsova 289
 290 01 PODĚBRADY
 Čehoslovakio
 Sendu ĉiu korespondajon
 rekte al tiu adreso!

Klubo de Legantoj

● Karaj klubanoj! Kun granda ĝojo, ni informas vin, ke nia rondo ree larĝigis. Du novaj kluboj al-iĝis antaŭ la 1-a de decembro 1974. Jen estas ilia numero kaj adreso:

KJA/3 *Attila Salgó*, Olasz út 13,
 H—3300 EGER, Hungario (19
 anoj).

KJA/4 *Lyyli Heinanen*, Hallitusk
 13 B 22, SF—50 100 MIKKELI 10,
 Finnlando (12 anoj).

Ni el-kore gratulas iliajn mem-
 brojn kaj deziras al ili multan
 sukceson en nia rondo!

● Ni atentigas niajn junajn legantojn pri la regularo de KJA,
 laŭ kiu la nombro de unu-opaj kluboj ne superu 8 personojn. Ni volas estigi amikajn rondojn. Mal-
 grandaj grupoj povas pli facile
 kun-meti, por si, programon. En
 unu klaso povas funkcii eĉ 3 kluboj. Aliĝ-ontoj² konsideru tion!

● Konkurso por KJA, kaj por
 ĉiuj legantoj:

Por kontroli ĉion, kion vi lernis dum la lerno-jaro, legu la ĉi-
 suban rakonton, kaj ĝustigu la
 erarojn!

Hieraŭ matene, Karolo levigis
 ĉirkaŭ la 19-a horo. Car estis so-
 merlo, do ankoraŭ estis mallume.
 Karolo turnis la kranon³; por lum-
 igi la ĉambron. Li lavis la su-
 pran korpo-parton ĝis la genuoj⁴,
 en malvarma akvo. Poste, li de-
 metis la noktan sub-veston kaj
 vestis la ĉemizon sur siajn kru-
 rojn, kaj la kalsonon sur la brus-
 ton.

La matena manĝo jam estis pre-
 parita sur la ŝranko. Li trinkis ka-
 fon kun lakto kaj panon kun bu-
 tero⁵ kaj marmelado⁶. Kiam la
 20-a horo proksimiĝis, heligis ek-
 stere. La suno bele brilis super la
 neĝo-kovrita pejzago⁷; nur la fla-
 vaj cejanoj⁸, en la proksima kam-
 po, el-staris el tiu blankeco.

Karolo prenis sian lerno-sakon
 kun fungoj⁹, kaj iris en la lern-
 ejon, kiun li atingis ne-longe post
 la 20-a horo. Li havis tie 5 lerno-
 horojn. Post la 5-a lerno-horo,
 vespere, Karolo iris hejmen, prenis
 sian biciklon kaj gaje naĝis sur la
 herbejo.

Sendu la ĝustan rakonton al la
 supra adreso, antaŭ la 1-a de sep-
 tembro 1975.

1. parto aŭ angulo en gazeto/ 2.
 tiuj, kiuj al-iĝos/ 3. fermilo de akvo-
 tubo/ 4. certa korpo-parto/ 5. lakt-
 ajo/ 6. densajo el fruktoj/ 7. parto de
 la naturo/ 8. certa floro-speco/ 9.
 post-pluva kreskajo.

ATANAS D. ATANASOV

*Atanas D. Atanasov aŭ ADA —
kiel mallonge
la tut'monda esperantistaro nomas lin —
estas vic'prezidanto de la
Akademio de Esperanto.
Oni konas lin kiel
el-staran aganton,
organizanton kaj tradukiston.*

Esperanto signifas por mi...

Nun, en la lasta parto de mia vivo, kiam mi direktas mian rigardon sur la tra-iritan vojon, mi povas sincere konfesi¹, ke mi benas la tagon, en kiu mi renkontis Esperanton. Tio estis antaŭ 70 jaroj.

Dum longaj jaroj da agado, mi komprenis klare kaj funde la seriozecon de la problemo de internacia lingvo, ties historian kaj socian bazon.² Esperanto aperis, antaŭ mi, ne kiel hazarda ek-ideo de unu sola persono, sed kiel natura solvo de grava socia problemo. Gi estis kreita de historiaj cirkonstancoj³. La sen-ĉesa pli-multiĝo de komunikoj⁴ inter la popoloj ne-eviteble trudis⁵ la neceson serĉi naturan kaj racian lingvan rimedon⁶, por for-igi la barojn sur la vojo de la homara progreso.

La esenco⁷ de la ĝeneralaj problemoj pri la Internacia Lingvo ĉiam okupis min. Gi estis objekto de miaj pri-pensoj kaj konsideroj. Mi vidis, ke la multilingveco — tiu obstaklo⁸ por normalaj inter-popolaj kaj inter-homaj komunikoj — estas tamen avantaĝa⁹ por iuj grandaj ŝtatoj, celantaj trudi sian lingvon en la internacia vivo. Per siaj lingvoj, ili celas al monda hegemonio¹⁰. Tio ŝokis¹¹ miajn demokratajn sentojn.

Nur la Internacia Lingvo povas kuraci la lingvajn malsanojn de nia moderna epoko.

Atanas D. Atanasov
Sofio, la 5-an de novembro 1974.

1. malkaŝi sincere/ 2. tio, sur kio oni konstruas/ 3. aro da kondiĉoj/ 4. inter-
šangado de informoj/ 5. dev'igis, akcept'igis/ 6. tio, kio servas por atingi
celon/ 7. ĉefa ajo/ 8. baro, malhelpaĵo/ 9. avantaĝo: tio, kio donas superecon,
utilon/ 10. super-regado/ 11. tranĉi la sentojn.

Nun vi trovas el-tondajojn el divers'lingvaj presajoj (araba, bulgara, finna, hebrea, itala, japana, rusa). Via tasko estas: al-doni al la numeroj de la eltondajoj, la lingvon, el kiu ĝi estas prenita.

Sendu la solvon al s-ro D. Berndt, Berolinastr. 2, DDR-102 BERLIN, antaŭ la 1-a de septembro 1975. Premie ni dis-donos unu-jaran abonenon al *Juna Amiko*. Ne preter-lasu la okazon!

1. **рясений пока гораздо больше южнее, ближе к афганской грже живут люди, выстроены гоки. Возможна ли там катастрофа?**

2. **Kun joulu lähestyy, puksi toivottaa Teille E nimmistä vanhimpaan puolestani rauhallista**

3. **قادة الاوركسترا الشباب وفتح آفاق ومن وجه النظر هذه كانت المسابقة قادة الاوركسترا الشباب وحافزا**

4. **5. quale gioia mi avesse accolto. avevo trascurato così a lungo, e non era colpa mia se non**

6. **Любима, пленителна зима! Дървета и поля са покрити блестящо бяла снежна покривка.**

7. **אֲנִי אַנְגָּלִים צָרְבִּים נֶצֶר
אֲנֵן דָּעַר לִתְעַרְתּוֹר תַּנִּינָא אַיְדָעַ
אֲנֵן אֹהֶן וּוְיכְתִּגְעַן עַנִּין דָּאַט**

Ciu scias, ke la abeloj estas diligencaj kaj laboremaj, kaj ke ili produktas, por ni, la bon'gustan mielon, utilan por la sano. Sed nur malmultaj scias, ke abeloj iam ankaŭ milit'servis al la homoj.

Kiam la rajdistoj¹ el Lorraine (:loren') kur'atakis la armeon² de la franca reĝo Henriko la IV-a, la ĉefgeneralo³ ordonis el-lasi abelojn kontraŭ la atakan-taj ĉevaloj. Tiam timego ek-regis la ĉevalojn, kaj la atako fiaskis⁴.

Rihardo, nomita Leon'koro, iam okupis fortikajon⁵ en la

Karlo perdis sian ĉapelon

LUDO POR LERNI AKUZATIVON⁶

Ciuj ludantoj ricevu iun nomon, ekzemple tiun de bestoj: Hundo, Kato, Lupo...

Tiam, la gvidanto de la ludo diras:

„Karlo perdis sian ĉapelon.

ABELOJ SUR BATAL'KAMPOJ

sama maniero. Li ordinis kolekti laŭ-eble multajn abelujon; poste, soldatoj devis el-flugigi la abelojn al la soldatoj, kiuj defendis la fortikajon. Por eviti la pikilojn de la koleraj abeloj, la soldatoj kure for-lasis sian postenon⁶, kaj ka-sis sin en la keloj⁷.

Kiam ili re-konsciigis, la militistoj de Rihardo jam okupis la fortikajon.

Ankaŭ en la postaj tempoj, oni uzis abelojn en milito. En la una mond'milito, ekzemple, germana divizio⁸ en Orienta Afriko, jetis, dum batalo abelojn kontraŭ anglaj soldatoj.

1. soldatoj, kiuj militas sur-ĉevele/
2. soldat'aro/ 3. armeestro/ 4. mal-sukcesis/ 5. grandega konstruaĵo el ŝtonegoj, por soldatoj/ 6. loko, kie staras servanta soldato/ 7. sub-teraj ejoj en konstruaĵo/ 8. granda parto da armeo.

Kiu havas ĝin? Ĉu Kato havas ĝin?"

Kato tuj respondas:

„Kato ne havas ĝin. Koko ĝin havas." (Se la nomon „Koko" elek-tis neniu, Kato devas doni garantiajon².)

Tiam Koko devas tuj respondi:
„Koko ne havas ĝin. Vulpo ĝin havas."

Tiu, kiu ne respondas tuj, estas kulpulo, kaj devas doni garantiajon. (Ludanto, kiu du-foje diras la sam-nomon, donas garantiajon.

Anstataŭ „havas", oni povas uzi „trovis" aŭ „stelis" aŭ „kaśis" k.t.p.

Fine de la ludo, la gvidanto kovras la garantiajojn kaj demandas:

„Kion faru la kulpulo, kies garantiaj mi tenas en la mano?" La ludantoj mem decidas, kaj el-acetas siajn garantiajojn per kan-toj, versoj k.t.p.

S-ino G. Ōsz (:oes)

1. o-vorto kun la finajo *n*/ 2. objekto, kiun oni trans-donas al iu.

KASTORA LETERO DE J. H. SU L. D. VAN

Miaj karaj Kastoroj!

Al-venis la printempo, kaj vi jam, certe, antaŭ-ĝuas la someron. Eble, vi jam faris viajn planojn — aŭ konas la planojn de viaj gepatroj — por someraj ferioj.¹

Cu vi volas esti tre afabla al mi? Skribu al mi pri viaj ferioj! Mi ĉiam estas feliĉa ricevi leterojn de miaj Kastoroj; kaj, krom tio, mi estas certa, ke viaj spertoj (kiom ajn ordinaraĵ al vi mem) povas esti tre interesaj al alilandaj legantoj, kiuj pasigas la feriojn en aliaj manieroj.

Kaj se vi, bedaŭrinde, ne for-iros ferii, skribu al mi ion pri via ĉiu-taga vivo. Eĉ tio, certe, estas malsama ol la ĉiutaga vivo en diversaj aliaj landoj.

Ciu-okaze, mi sendas al vi ĉiuj miajn korajn salutojn kaj sincerajn bon-dezirojn por la somero.

Nun mi havas, por vi, rakonton pri granda itala skulptisto.²

LA KRUCIFIKSO³ DE DONATELLO

Donatello, unu el la plej bonaj skulptistoj de sia tempo, faris multajn skulptaĵojn, inter kiuj la statuoj⁴ de *S-ta* (=sankta) Mikaelo, de *Davido* kaj de *S-ta Georgo* estas la plej el-staraj.

Donatello estis ankoraŭ junulo, kiam li skulptis krucifikson el ligno por la preĝejo de la *S-ta Kruco* en *Florence*. Car li kredis, ke li faris belaĵon, li montris ĝin al sia amiko *Brunelleschi* (:bruneleski; granda skulptisto kaj arkitekto), por ricevi ties opinion. Ĉi tiu, kiu esperis vidi ion pli bonan, ridetis kaj diris sen-kaše: „Sajnas al mi, ke vi metis sur la krucon kamparanon, kaj ne Kriston.”

Donatello, kiu atendis laŭdon, respondis kolere: „Se vi kredas, ke estas facile fari Kriston, prenu pecon de ligno, kaj penu vi mem fari ĝin!”

Brunelleschi ne respondis, sed iris hejmen, kaj tuj komencis fari krucifikson, kiu estis vera bel'artajo. Kiam li finis ĝin, li iris inviti Donatellon vesper'manĝi kun li. Survoje li aĉetis ovojn kaj salaton por la vespera manĝo. Poste, li donis ilin al la amiko, kaj diris: „Portu ĉi tiujn mangajojn al mia hejmo, kaj atendu min tie. Mi tuj sekvos vin.”

Donatello faris tion. Kiam li eniris la domon, li tuj ek-vidis la krucifikson de Brunelleschi, kaj li tiom forte miris, vidante tiel perfektan laboraĵon, ke li malfermis la manojn, kaj lasis fali la ovojn kaj salaton. En tiu momento, Brunelleschi alvenis kaj ridis pri tio. Donatello turnis sin al li, kaj diris: „Al vi estas donite fari Kristojn, al mi — fari kamparanojn.”

Kaj de tiam, ili fariĝis eĉ pli bonaj amikoj ol antaŭe.

NIAJ PROMOCIITOJ⁶

Bedaŭrinde, neniu el niaj membroj atingis pli altan gradon inter la fino de julio (kiam mi devis verki la lastan Kastoran Leteron), kaj la fino de novembro, kiam mi verkas la nunan. Mi ne dubas⁷, ke tio estas pro la somera liber'tempo, kaj pro la fakto, ke, ĝis no-

vembro, ne estis sufice da tempo en la nova lerno-jaro. Tamen, nia Klubo ne restis sen-mova dum tiu tempo, ĉar ni gajnis 23 novajn membrojn!

Adreso de nia organizaĵo estas:
3 Berwick Avenue, Urmston,
MANCHESTER, M31 1PS, Anglo.

LETERO AL LA REDAKTISTO

F-ino
Barbara
Domańska

Antaŭ kelkaj tagoj trafis la redaktejon de Juna Amiko letero de f-ino Barbara Domańska, polino, la unua Ora Kastoro. Vi trovas, ĉi-sube, kelkajn liniojn el ŝia afabla letero:

„Hodiaŭ, mi tra-rigardis mian tutan korespondon; kaj mi konstatis, ke mi ricevis de la Ĉefa Kastoro ĉirkau unu kilogramon da skribajoj... La 1-a Kastora Letero aperis en aprilo 1965, la 2-a: en junio 1965, kaj jus mi ricevis la 30-an... Mi iĝis Kastoreto la 13-an de majo 1965. De tiam — kvankam mi jam vizitas universitaton — mi estas fidela ano de la Klubo, kaj ĉiam ankoraŭ ĝojas, ricevante sciigon de la Ĉefa Kastoro.”

„Kun granda ĝojo, mi legas, ke la nombro de la Brunaj, Arĝentaj kaj Oraj Kastoroj pli-grandigas. Mi kore gratulas al la Ĉefa Kastoro, s-ro J. H. Sullivan, kiu tre interese gvidas la Klubon.”

Al la 10-jara jubileo⁸ de la fondigo de la KASTORA KLUBO DE ESPERANTO, la tuta redaktistaro de Juna Amiko deziras pluan sukceson kaj, aparte, al s-ro J. H. Sullivan (:salivn), ni deziras fortan sanon kaj daŭran energion! Ni el-kore dankas al li pro lia nobla kaj sen-laca laboro.

La redaktistaro

1. liber'tempaj tagoj/ 2. skulpti: arte tranĉi ŝtonon, lingon aŭ alian materion/
3. kruco kun la formo de Kristo sur ĝi/ 4. formo de homo el ŝtono, metalo aŭ ligno/ 5. fakulo pri konstru'arto/ 6. tiuj, kiuj altiĝis en rango/ 7. ne kredas,
ne estas certa/ 8. festo okaze de dat'reveno.

kiel ni mortigadis leporon por la antaŭ-kristnaska vespera manĝo

III. POST-SEKVO DE ĈASADO

Laŭ „Pašoj al plena posedo” de W. Auld

Jen, kiel *unu-nura* besto malgranda povas detru la trankvilon de *tuta* familio! La patro for-estas; la patrino ploras en la kuirejo; kaj la avineto prelegas² al la kvar nudaj muroj pri tio, kion ŝi kon-silis, sed neniu atentis ŝin.

Inter-tempo, la aveto kaj la fra-to Fabiano re-konsciigis, sed tro malfrue. Ili fariĝis atestantoj nur de la malglora fino de la batalo. Por mildigi la pezan familiarian atmosferon, Fabiano komencis el-akvigi fiŝetojn el la akvario de la patro — laŭ-dire por la Kristnaska vespera manĝo. Pro tiu mal-saĝa ago, la aveto juĝisto kondamnis lin al bato-puno; kaj liaj vortoj tuj plenumiĝis. Tiam, la avino donis al la plenumanto la nomon „maljuna kanajlo³” — ĉar kulpas ne la knabo, sed la malbona *eduk-maniero*. Per tio, ŝi malšargis sian koron, kaj for-iris al la noktomeza meso, dum la aveto iris en gastejon.

Ciuj foriris; kaj... ĉu *mi sola* restu hejme? Ankaŭ mi for-lasis

la nasko-domon, por partopreni en nia antaŭ-kristnaska ludo. Sciu, ke estis en nia urbo iu german'devena policano, iom mok-inda. Li nomiĝis Frideriko Frits, sed ni nomis lin nur „Zweimal Frits” (germana vorto „zweimal” signifas: du-oble). Ju pli li estis ridinda, des pli li volis esti se-vera. Precipe, li zorgis pri nokta trankvilo. Li pašis tra la stratoj, ĉiu-vespero post la 10-a horo, antaŭkristnaske post la noktomezo; kaj li atentis, ke neniu faru bruon, kaj ke ĉiuj sur-stratuloj iru hej-men en ordo.

Mi el-kuris el la domo; kaj... *kion* mi vidas? Zweimal Frits pelas tra la strato nian leporon! Renversita mondo! Leporoj kuras tra la stratoj! Ĉu li, la ŝtata oficisto, povas *toleri* tion? Li *devas* el-peli la beston el la urbo. Ali-maniere, *kion* dirus liaj superuloj al li??

La leporo kuras sur la trotuaro, zigzagante. La policano ne laciĝas; sed... kapti ĝin? Estas

sen-sencajo! Kontraū ili al-pašas avo, kun bastono en la mano. La leporo kuras sub liajn piedojn; la maljunulo perdas la egal'pezon, ek-falas kaj, kontraū-vole, li svingas⁴ la bastonon, kiu trovas, kiel celon, la polican kaskon⁵, kaj sur-kapigas ĝin, al Zweimal Frits, ĝis la oreloj... La leporo venkis kaj, fine, atingis la arbaro-randon.

Zweimal Frits ver'simile vidis antaüe, ke la leporo elkuris el nia domo; kaj, certe, nia najbar-

ino volonte sciigis al li, al kiu apartenis la leporo; alimaniere, mi *ne* scias klarigi al mi, kial, en la sekva tago, du policistoj ek-frapis *guste* je *nia* pordo. La patro el-jetis ilin, insultis la najbarinon, kaj el-trinkis la reston el la likvoro-botelo. Poste, lia rimeno⁶ ek-dancis sur certa korpo-parto de la frato Fabiano, por memorigi al *li*, ke alkoholajo *ne* estas taŭga trinkaĵo por infanoj... Kaj, kvankam mi eltrinkis nencion el la botelo, ankaŭ *mi* havis la okazon gajni similajn spertojn...

Necesas aldoni, ke oni juĝos la patron, pro ofendo de ŝtata oficisto, kaj ke li devos aĉeti novan kaskon por la policano Zweimal Frits. La patrino sen-ĉese ploras. La avineto for-logiĝis. La aveto pasigas la tutajn tagojn en gast-ejo. La frato Fabiano forkuris el la hejmo, kaj mi malsukcesos en la ekzameno pri natur'scienco. Krome, oni klasifikos miajn morojn kiel malkontentigajn, ĉar mi, ŝajne estas arroganta. Tion la instruisto diris al mi; ĉar pri lia demando, kion mi scias pri la leporo, mi respondis: „nenion”.

FINO

Vladimír Vána (:vanja)

1. rapid'kura besto kun longaj oreloj/ 2. instrue parolas/ 3. fi-homo/ 4. rapide kaj larĝe movas/ 5. ĉapelo el metalo/ 6. forta zono por teni viran pantalonon.

TRAGEDIO en la UNIVERSO

3.

VERKIS: JUÑAJ ZAGREBAJ ASTRONOMOJ³
DESEGNIS: Z.VAMOS (VAMOŠ)

TRI ASTRONAÜTO⁴ (ASTRONOMO, BIOLOGO⁵, GEOLOGO⁶) LOÇANTOJ DE LA PLANE
DO⁷ RACIO, EN LA SISTEMO⁸ DE LA STELO ALFA CENTAÜRI, POST LONGA
SPACVETURO, VENIS AL LA TERÖ.

6 DECEMBERO 1972

29

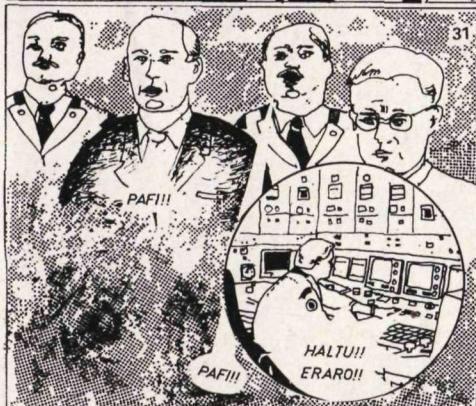
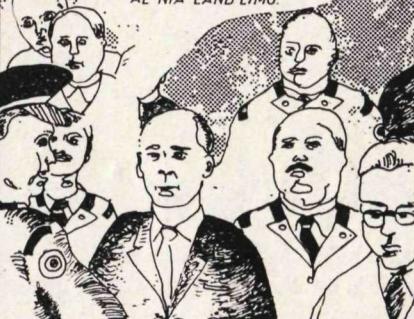
VI MEM ESTAS PERFIDULUOJ.
VI PERFIDAS LA HOMARON,
DO ANKAŬ LA PATRION!

MORTO. PRO PERFIDO
AL LA PATRIO

30 28 OKTOBRO 1974

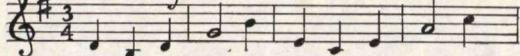
SCIIGO DE LA RADAR'OBSEERVEJO:
ALMENAŬ 2000 RAKETOJ FLUGAS
AL NIA LAND'LIMO.

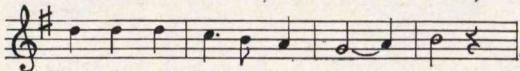
KANTU!

Versoj de L. Bojaćieva
Muziko de V. Heimlich (:hajmlih)
Al la arbaro ...

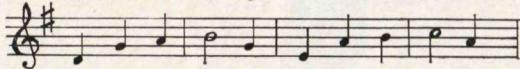
Alegro *mf*

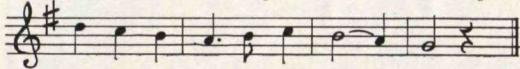
1. Al la ar-ba-ro, al la her-ba-ro,
2. En la ar-ba-ro, sur la her-ba-ro,
3. De la ar-ba-ro, de la her-ba-ro,

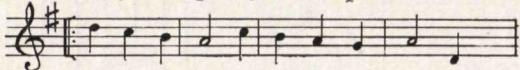
kun la a-mi-koj el - i - ru!
kun la a-mi-koj sat - lu - du!
kun la a-mi-koj re - i - ru!

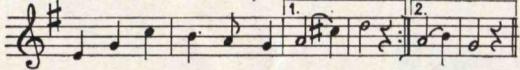
Ti - e, ku- ran-te ga-je kaj kan-te
Ti - e, ŝer-can-te gó-je kaj kan-te
En la tor-nis-troj³ ki-el tu - ris - toj⁴

tem-pon fe-li-ĉan pa - si - gu!
bonan hu-mo-ron vi sen - tos,
fungojn⁵ bon'gustajn kun - por - tu!

Fre-ša a - e - ro, gis la ves-pe - ro
La ru-ĝaj fra-goj;⁶ sub la kra-ta - goj;⁷
Ri - du el - ko - re, kan - tu so - no - re,

per la ka-res⁸, vin gó - ji - gos. -ji-gos.
nur for-mangon a - ten - das. -ten-das.
pri l a-mi-ke-co ra-kon-tu! -kon-tu!

TRAGEDIO EN LA UNIVERSO

1. tre malĝojiga okaz-
ajo/ 2. la sen-fina spa-
co/ 3. scienculoj pri la
steloj/ 4. veturantoj en
la spaco/ 5. scienculo
pri vivaj estajoj/ 6.
scienculo pri ĉiel'kor-
poj/ 7. ĉielkorpo kiel la
Tero/ 8. ĉi tie; aro da
planedoj ĉirkau stelo/ 9.
tragedio, malĝojiga okaz-
ajo/ 10. malĝoja, plor-
iga/ 11. eksperimento:
sciencia provo/ 12. ko-
balta bombo: super-for-
ta eksplodajo/ 13. el-paf-
ejo.

KANTU!

1. ruĝaj dolcaj beroj ko-
ro-formaj/ 2. arbo-speco/
3. dorso-sako de eks-
kursanto 4. ekskursan-
to kun plezura celo/ 5.
post-pluva ĉapelo-hava
kreskajo.

HUMORO

1. la plej alta sporta
atingo/ 2. pan'kuko/ 3.
hungara mon'uno/ 4.
cent-ono de forinto.

ABONU

KAJ VARBU

ABONANTOJN

AL LA 3-A

JAR'KOLEKTO

DE

JUNA AMIKO

(3 NUMEROJ)!

LA 1-A NUMERO

APEROS EN

SEPTEMBRO 1975.

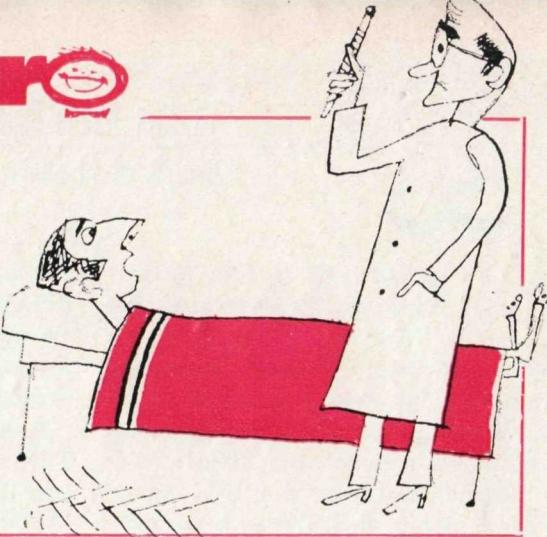
ABSOLUTA SPORTISTO

Sportisto kuñsis malsana. Li havis febron.

Kuracisto mezuris al li la temperaturon kaj diris:

„Oj! 39!”

„Kaj... kiel alta estas la monda rekordo?” demandis la malsanulo.

„Kvin bulkoj² kostas 2 forinton³. Kiom kostas unu bulko?” demandis la instruisto al Maria.

„40 filerojn⁴!” respondis Maria fulm’rapide.

„Kiel vi el-kalkulis tion tiel rapide?”

„Mi ne kalkulis. Mi jus a etis unu bulkon.”

„Panjo, kiam mi estos granda, mi estos la edzino de mia avo.”

„Kiel, karulino? Cu vi volas esti la edzino de mia patro?”

„Kial ne? Anka  vi estas la edzino de mia patro.”

La 15-a Infana Esperanto-Kongreseto okazos en la sama loko kiel la 1-a

En la kadro de la 60-a Universala¹ Kongreso de Esperanto (inter la 26-a de julio kaj la 2-a de aŭgusto), denove kolektiĝos ankaŭ la infanoj ĝis-14-jaraj. Ili povos pasigi belan semajnon en tiu sama loko, kie okazis, sia-tempo, la 1-a Esperanto-Kongreseto, nome en „Bjorns Internationale Skole og Bornehave”, 2900

HELLERUP, Danlando (Internacia lernejo kaj infan'vartejo de Bjorn). Ekskursoj, ludoj, amuzaj programoj igos agrabla la kunkividon.

Ankoraŭ ekzistas ebleco al-iĝi. Turnu vin baldaŭ al: 60-a Universala Kongreso de Esperanto; Postboks 1503, DK—2700 BRONS-HOJ.

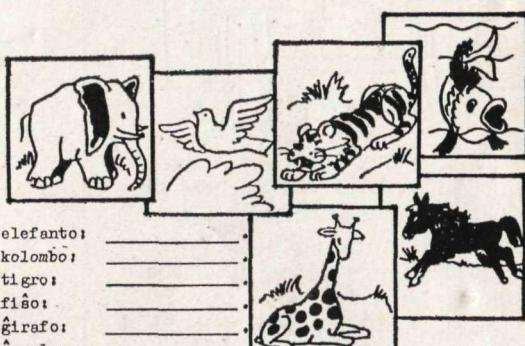
UTILA INSTRU'HELPILLO POR KOMENCANTOJ

Aperis, en dua el-dono, valora kaj tre bona verkajo de du hungaraj instruistoj, s-roj Csorba kaj Mikulás, sub la titolo: „Tasko-folioj por komencantoj, 1-a kajero”. Gi konsistas el 32 grand'formataj² taskofolioj, dis-doneblaj po unu. Instruado laŭ tiuj amuzaj folioj rezultigas preskaŭ plenan for-igon de nacia lingvo-uzo. La taskofolioj servas egale bone por iu ajn lingvo ĉe iu ajn lernolibro. Ni varme rekomendas³ ilin. Ci-sube vi trovas el-tarnĉaĵon el la 2-a folio.

Hungaroj mendu ilin
ĉe HEA! Prezo: 12 forintoj.

Ekster-landanoj ricevas la foliaron kontraŭ 5 respond'kuponoj ĉe la Teritoria Komitato n-ro 9 de HEA, Pf. 11. H—5000 SZOLNOK, Hungario.

1. tut'monda/ 2. largeco kaj longeco de folio/ 3. proponas uzi.

La elefanto:
La kolombo:
La tigro:
La fiŝo:
La ĝiraflo:

La ĉevalo:
Cu vi staras nun? Ne, mi ne _____, sed _____.

● Knabino 16-jara deziras korespondi kun ĉiuj landoj pri muziko kaj insignoj. Adreso: Olja Nesterenko, str. Bukovinskaja 39, 340080 DONECK, Sovetunio.

● 21 gimnazianoj deziras korespondi kun sam'agaj gelernantoj el la tuta mondo. Skribu al: Esperanto-grupo, Gimnazio Turi György, 8100 VÁR-PALOTA, Hungario.

● 15-jara lernanto deziras korespondi kun hungaroj. Li interesiĝas pri revuoj, ŝakludo, futbalo, matematiko kaj fiziko. Adreso: Jacek Majewski, ul. Senatorska 12, PL 08-400 GAWOLIN, Pollando.

● Lernantino 15-jara, kiu kolektas bild'kartojn kaj buš'tukojn, deziras korespondi. Ŝia adreso: Éva Szabó, Erdélyi út 8, 3373 BESENYŐTELEK, Hungario.

● Knabino 15-jara deziras korespondi kun ĉiuj landoj pri insignoj, moneroj kaj muziko. Adreso: Tanja Košovenko, str. Artjoma 193, 340004 DONECK, Sovetunio.

Gusta solvo de la ENIGMO (n-ro 4) „Forstreku, ne enskribu!”: LITERATURA MONDO

Unu-jaran abonon al *Juna Amiko* gajnis: Margarete Kasten, Erich Weinert Str. 93, DDR—1055 BERLIN. Szőke Agnes, Csányi u. 20, H—1203 BUDAPEST. Stasys Gaidamavicius, Gorkio—36, bt. 41, SU—232024 VILNIUS.

Ni gratulas ankaŭ al tiuj, kiujn la fortuno, ĉi-foje, ne favoris. Jen estas ilia nomo: Heike Schüler, Ingrid Erfurth, Eva Wolf (GDR); Igor Maisjejev (Sovetunio); Sylvie Fort (Francio); Miroslav Hromas (Čeĥoslovakio); Imre Horváth, Erzsébet Juhász (Hungario).

JUNA AMIKO

Sub aŭspicio de ILEI

Internacia Lerneja Esperanto-Revuo

de la Hungara Esperanto-Asocio (H-1368 Budapest 5. Pf. 193.). Respondeca redaktoro JOZEFO MÁTEFFY. Redaktoro: GÉZA KURUCZ. Kunlaborantoj: D. Berndt (GDR), M. Boulton (Anglio), J. Chvosta (Cehoslovakio), As. Grigorov (Bulgario), L. Jevsejeva, B. Kárt (Sovetunio), U. J. Moritz (GFR), R. Okumura (Japanio), G. Ósz (Hungario), B. Ragnarsson (Islando), Z. Rehoric (Jugoslavio), J. H. Sullivan (Anglio), M. Turin (Francio), J. Zágóni (Rumanio). Grafikistoj: J. Klement (Cehoslovakio), S. Plugor (Rumanio), E. Váli, Z. Vámos (Hungario). Lingva revizio: A. Lienhardt (Francio), A. Pechan (Hungario).

Kiadói Főig. engedély száma: 48125/75

75.189 Dürer Nyomda, Gyula

finom

